

ลักษณะโครงสร้างครอบครัวและบทบาทพ่อแม่
(ศึกษารอบครัวของคนไข้ที่มารับการรักษาแบบไม่เสียเงินในแผนกวิชากุมาร เวชศาสตร์
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์)

นาง เทียนใจ อินทุโสมา (ชีวภักดี)

003632

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสังคม วิทยามหาบัณฑิต
แผนกวิชาสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๗

I 15346296

Q

FAMILY STRUCTURE AND PARENTS' ROLE

(A study of non-paying patients in the Department of Pediatrics
Chulalongkorn Hospital)

Mrs. Tuanchai Inthusoma (Shewpakdee)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Social Studies
Graduate School

Chulalongkorn University

1964

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาโทบริหาร

Signature

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

Signature

ประธานกรรมการ

Signature

กรรมการ

Signature

กรรมการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ศาสตราจารย์ ประเสริฐ แยมกลิ่นฟู

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ลักษณะโครงสร้างครอบครัวและบทบาทพ่อแม่ (ศึกษาครอบครัว
ของคนที่มารับการรักษาแบบไม่เสียเงิน ในแผนกกุมารเวชศาสตร์
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์)

ชื่อ นางเตือนใจ อินทโสมา (จิวกักดี)

ปีการศึกษา ๒๕๑๗

บทคัดย่อ

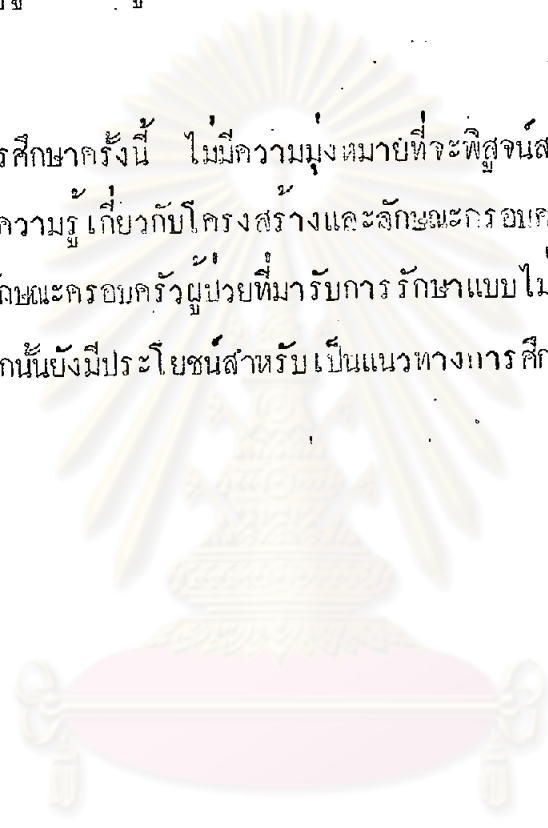
การศึกษาลักษณะโครงสร้างครอบครัว และบทบาทของพ่อแม่ในครอบครัว
เด็กป่วย ที่มารับการรักษาแบบไม่เสียเงิน ในแผนกกุมารเวชศาสตร์ โรงพยาบาล
จุฬาลงกรณ์ เป็นการศึกษาลักษณะโครงสร้างครอบครัวป่วย และสถานะภาพของ
พ่อแม่ทั้งในทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งบทบาทของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดู
การรักษาลูกของตนมาโรงพยาบาล

วิธีการศึกษา เป็นการศึกษาครอบครัวเด็กป่วยที่เป็นโรคไม่ติดต่อ และมา
รับการรักษาแบบไม่เสียเงิน อยู่ในตึกหุ่ยส์ที่เดียวโนเวนส์ ระหว่างวันที่ ๕ มีนาคม
ถึง ๓ พฤษภาคม ๒๕๑๗ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบสนาม มีการสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์
ครอบครัวป่วย การสัมภาษณ์ ๆ เฉพาะแม่ป่วย ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมด
๒๐๗ ครอบครัว นำมาวิเคราะห์ในทางสถิติ

จากการศึกษาพบว่าครอบครัวป่วยที่ลูกมารับการรักษาแบบไม่เสียเงิน
เป็นครอบครัวที่มีรายได้น้อย พ่อแม่ได้รับการศึกษาคำ ส่วนใหญ่เรียนจบประถมปีที่ ๔
แม่ป่วยที่ไม่ได้รับการศึกษาและอ่านหนังสือไม่ออกเขียนไม่ไ้มีจำนวนมากกว่าพ่อ
พ่อแม่บทบาทและหน้าที่เป็นผู้นำและหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว ส่วนแม่ทำหน้าที่อบรม
เลี้ยงดูลูก แม่ที่ท้องประกอบอาชีพ ญาติทางแม่จะเป็นผู้ดูแลลูกแทน ญาติต่างแม่มี

อิทธิพลสำคัญในการให้ความรู้แก่แม่ผู้ป่วยในเรื่องการเลี้ยงดูลูกผู้ป่วยส่วนใหญ่ได้รับการเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง เลี้ยงควบนมจนหวาน และขาดการป้องกันโรคที่จำเป็นสำหรับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดการป้องกันโรค คอตีบ ไอกรน 百日咳 และโปลิโอ ลักษณะการเลี้ยงดูของแม่ผู้ป่วย และโครงสร้างทางครอบครัวมีแนวโน้มทำให้ลูกเจ็บป่วยได้

การศึกษาครั้งนี้ ไม่มีความมุ่งหมายที่จะพิสูจน์สมมุติฐานใด ๆ เป็นการศึกษาก่อให้เกิดความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างและลักษณะครอบครัวในปัจจุบัน โดยเฉพาะโครงสร้างและลักษณะครอบครัวผู้ป่วยที่มารับการรักษาแบบไม่เสียเงิน ซึ่งไม่มีใครศึกษามาก่อน นอกจากนั้นยังมีประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Family Structure and Parents' Role (A Study of
non - paying patients in the Department of Pediatrics
Chulalongkorn Hospital)

Name Mrs. Tuanchai Inthusoma (Shewpakdee)

Academic 1967

ABSTRACT

This thesis aims at studying the family structure and the role of parents of the patients who Received non-paid treatment at the Department of Pediatrics, Chulalongkorn Hospital. This is an attempt to analyze the structure of family, the economic and social status of parents, their role in raising children and their care for the sick children before seeking help from the hospital.

The sample for this study consisted of 207 families of the sick children who were admitted for free treatment of noncontagious diseases during the period of March 5, through May 3, 1974. The methods used in collecting data included clenical observation and individual interview of the mothers.

The analysis of the data collected indicated that the families of the patients were in the low income category. The parents had low education, mostly at the elementary level (grade 4); the number of the illiterate mothers was larger than that of the fathers. The fathers took responsibility as family leaders and

breadwinners; the mothers stayed at home to look after the children. For those mothers who had to work outside, the maternal relatives were placed in charge of such duty. These kinfolks also had considerable impact on the mothers about knowledge of children rearing. The study found that most patients were not treated with proper care, they were fed with condensed milk and lacked necessary prevention of Tuberculosis, Diphtheria, Pertussis, Tetanus, Polio and Small-pox diseases.

The way the mothers looked after the children and the relationship in the family both tended to make them fall sick.

This study has no intention to prove any hypothesis. It primarily aims at providing description of the socio-economic condition of the low income families. The structure and characteristics of the low income families, especially those of the non-paying patients have never been intensively studied before. The finding of the study contribute additional knowledge about the Thai family and provide guide line for a more intensive sociological study in the future.

กิติกรรมประกาศ

๗.

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปควบก็ ก็เพราะได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากศาสตราจารย์ ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง ที่ท่านได้กรุณาตลอดเวลาอันมีค่า คอยให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนช่วยตรวจและแก้ไขวิทยานิพนธ์ จนสำเร็จไปควบก็และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดร.จ๊ก อัมโบต์ ศาสตราจารย์ พัทธา สายหู และศาสตราจารย์ แพทย์หญิงสนใจ พงศ์พัฒน์ ก็ได้ช่วยกรุณาให้แนวความคิด และคำแนะนำ ซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ ส่วนทางด้านการทำวิจัย ผู้ศึกษาก็ได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากคุณ พจนา วานิชเสนี นักสังคมสงเคราะห์ สภากาชาดไทย ได้ตลอดเวลาช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จรวดเร็วยิ่งขึ้น และคุณ ชูฟ้า ออนทวม แห่ง W.H.O. Research Team โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เป็นอีกผู้หนึ่งที่คอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ ผู้ศึกษาได้ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือในคันตาง ๆ เป็นอย่างดีจากคุณเย็นยง จิระเสรษฐบุรณ์ และพยาบาลทุกท่านในตึกหตุยส์ที่เลี้ยวโนเวนส์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งและใคร่ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อทุก ๆ ท่าน ไว้ ณ ที่นี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง.
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ.
กิตติกรรมประกาศ.....	ช.
รายการตารางประกอบ.....	ญ.
<p>บทที่</p> <p>๑. บทนำ..... ๑</p> <p>๒. วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล..... ๑๐</p> <p>๓. ลักษณะที่อยู่อาศัยของครอบครัวผู้ป่วย..... ๑๔</p> <p>๔. โครงสร้างทางครอบครัว..... ๒๕</p> <p>๕. บทบาทของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูลูก..... ๕๔</p> <p>๖. การรักษาเด็กป่วยก่อนมาโรงพยาบาลและประวัติการป้องกันโรค...๕๑</p> <p>๗. บทสรุปและขอเสนอแนะ.....๑๑๒</p>	
ภาคผนวก.....	๑๑๔
บรรณานุกรม.....	๑๒๔
ประวัติการศึกษา.....	๑๓๑

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

๑.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามภูมิลำเนาปัจจุบัน (อัตราส่วนร้อยละ)	๒๐
๒.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามภูมิลำเนาปัจจุบันและภูมิลำเนาเดิม ของพ่อแม่ผู้ป่วย (อัตราส่วนร้อยละ)	๒๒
๓.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามลักษณะการครอบครองที่อยู่อาศัย (อัตราส่วนร้อยละ)	๒๕
๔.	ครอบครัวผู้ป่วยประเภทเสียค่าเช่าที่ดินจำแนกตามราคาเช่า (อัตราส่วนร้อยละ)	๒๗
๕.	ครอบครัวผู้ป่วยประเภทเสียค่าเช่าบ้านและที่ดิน จำแนกตามราคา ค่าเช่า (อัตราส่วนร้อยละ)	๒๗
๖.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามลักษณะที่อยู่อาศัย (อัตราส่วนร้อยละ)	๒๘
๗.	พ่อแม่ผู้ป่วย จำแนกตามลักษณะอาชีพ (อัตราส่วนร้อยละ)	๓๒
๘.	พ่อแม่ผู้ป่วยที่ทำงาน จำแนกตามลักษณะรายได้ (อัตราส่วนร้อยละ)	๓๓
๙.	ครอบครัวที่มีรายได้จำแนกตามจำนวนรายได้รวมของครอบครัว ต่อเดือน (อัตราส่วนร้อยละ)	๓๔
๑๐.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามผู้หารายได้มาให้ครอบครัว (อัตราส่วนร้อยละ)	๓๕
๑๑.	ครอบครัวที่มีรายได้จำแนกตามความเพียงพอของรายได้กับรายจ่าย (อัตราส่วนร้อยละ)	๓๖
๑๒.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามแบบครอบครัว (อัตราส่วนร้อยละ)	๓๘
๑๓.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามขนาดครอบครัว (อัตราส่วนร้อยละ)	๔๐
๑๔.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามจำนวนลูก (อัตราส่วนร้อยละ)	๔๑
๑๕.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามสถานะภาพสมรสของพ่อแม่ (อัตราส่วนร้อยละ) ..	๔๓
๑๖.	พ่อแม่และผู้ป่วยจำแนกตามระดับการศึกษา (อัตราส่วนร้อยละ)	๔๕

ตารางที่

๑๗.	พ่อและแม่ผู้ป่วยที่เรียนเพียงประถมปีที่ ๔ หรือต่ำกว่า หรือไม่ได้เข้าโรงเรียนเลย จำแนกตามความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ (อัตราส่วนร้อย)	๕๕
๑๘.	ครอบครัวผู้ป่วย จำแนกตามระดับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของพ่อและแม่ (อัตราส่วนร้อย)	๕๑
๑๙.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามจำนวนการกินอาหารมือเป็นรวมกัน (อัตราส่วนร้อย)	๕๒
๒๐.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามจำนวนพ่อเด็กพาครอบครัวออกไปดูภาพยนตร์หรือออกไปเที่ยวนอกบ้าน (อัตราส่วนร้อย)	๕๓
๒๑.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามจำนวนครั้งที่แม่ปรึกษาพ่อ เมื่อต้องมีการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องครอบครัว (อัตราส่วนร้อย)	๕๔
๒๒.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามจำนวนการไปช่วยงานเพื่อนบ้านรวมกันระหว่างพ่อและแม่ (อัตราส่วนร้อย)	๕๕
๒๓.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามจำนวนครั้งที่พ่อเด็กดื่มเหล้า (อัตราส่วนร้อย)	๕๖
๒๔.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามจำนวนครั้งที่ออกไปเที่ยวเตร่ และกลับบ้านดึกของพ่อ (อัตราส่วนร้อย)	๕๖
๒๕.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามจำนวนครั้งที่เล่นการพนันของพ่อ (อัตราส่วนร้อย)	๕๗
๒๖.	ครอบครัวผู้ป่วย จำแนกตามลักษณะการเลี้ยงดูลูก และ (๑) ภูมิคำเนาปัจจุบัน (๒) ภูมิคำเนาเดิมของแม่ (๓) ลักษณะการประกอบอาชีพของแม่ (อัตราส่วนร้อย)	๖๑

ตารางที่

๒๗.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามลักษณะหน้าที่ใช้เลี้ยงดูที่ป่วย และจำนวน รายไคของครอบครัวต่อเนื่อง (อัตราส่วนรอย)	๖๘
๒๘.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามลักษณะหน้าที่ใช้เลี้ยงดูที่ป่วยและ (๑) ภูมิ ล่าเนาปัจจุบัน (๒) ลักษณะการประกอบอาชีพของแม่ผู้ป่วย (อัตราส่วนรอย)	๗๓
๒๙.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามความรู้ของแม่ในการ เรียงลำดับความ สำคัญของนม และภูมิล่าเนาปัจจุบัน (อัตราส่วนรอย)	๗๕
๓๐.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามผู้ที่ให้ความรู้ เกี่ยวกับการ เลี้ยงดูลูกของ แม่ผู้ป่วย (อัตราส่วนรอย)	๗๗
๓๑.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามผู้มีหน้าที่สำคัญที่สุดในการอบรมลูก และ ภูมิล่าเนาปัจจุบัน (อัตราส่วนรอย)	๗๘
๓๒.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามผู้ที่ใกล้ชิดลูกมากที่สุด และภูมิล่าเนา ปัจจุบัน (อัตราส่วนรอย)	๘๑
๓๓.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามจำนวนเวลาที่ แม่ผู้ป่วยใกล้ชิดลูก และ ภูมิล่าเนาปัจจุบัน (อัตราส่วนรอย)	๘๒
๓๔.	จำนวนครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามผู้ที่ลงโทษลูกเมื่อกระทำผิดในเรื่อง ที่สำคัญ และภูมิล่าเนาปัจจุบัน (อัตราส่วนรอย)	๘๓
๓๕.	ครอบครัวผู้ป่วย จำแนกตามผู้อยูธรรมเกิดในทางศาสนา และภูมิล่าเนา ปัจจุบัน (อัตราส่วนรอย)	๘๔
๓๖.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามผู้พาเด็กไปพักผ่อนนอกบ้าน (อัตราส่วนรอย).....	๘๖
๓๗.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามผู้ที่มีบทบาท (๑) พาเด็กไปฝากเข้าโรงเรียน (๒) ซื่ออุปการการศึกษา (๓) ติดต่อกับครูหรือทางโรงเรียน (๔) ดูแลลูกทำการบ้าน (อัตราส่วนรอย).....	๘๘

ตารางที่

๓๘.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามผู้ที่พาลูกที่ป่วยมารักษาในโรงพยาบาล และญาติำเนาปัจจุบัน (อัตราส่วนร้อย)	๕๒
๓๙.	ครอบครัวผู้ป่วยที่แม่ไม่ได้เป็นผู้พาลูกมารักษาในโรงพยาบาล จำแนกตามสาเหตุ และญาติำเนาปัจจุบัน (อัตราส่วนร้อย)	๕๔
๔๐.	ครอบครัวผู้ป่วยจำแนกตามระยะเวลาที่ลูกป่วยก่อนมารักษาในโรงพยาบาล (อัตราส่วนร้อย)	๕๖
๔๑.	จำนวนผู้ป่วยจำแนกตามวิธีการรักษาผู้ป่วยก่อนมาโรงพยาบาล และญาติำเนาปัจจุบัน (อัตราส่วนร้อย)	๕๘
๔๒.	จำนวนผู้ป่วยจำแนกตามผู้แนะนำให้ผู้ป่วยมารักษาในโรงพยาบาล ขุพาลงกรณ์ (อัตราส่วนร้อย)	๑๐๐
๔๓.	ครอบครัวผู้ป่วย จำแนกตามผู้ที่มาเยี่ยมผู้ป่วยในระหว่างที่อยู่ในโรงพยาบาล และญาติำเนาปัจจุบัน (อัตราส่วนร้อย)	๑๐๑
๔๔.	จำนวนผู้ป่วยจำแนกตามการรับวัคซีน (๑) ป้องกันวัณโรค (๒) ป้องกันโรคไขทรพิษ และญาติำเนาปัจจุบัน (อัตราส่วนร้อยละ)	๑๐๔
๔๕.	จำนวนผู้ป่วยจำแนกตามการรับวัคซีน (๑) ป้องกันโรคคอตีบไอกรนบาดทะยัก (๒) ป้องกันโรคโปลิโอ และญาติำเนาปัจจุบัน (อัตราส่วนร้อย)	๑๐๗
๔๖.	ผู้ป่วยที่ได้รับการป้องกันโรคจำแนกตามผู้แนะนำให้รับการป้องกัน (อัตราส่วนร้อย)	๑๑๐